

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

כיבוי הנר בשבת

(כ"ט ב') **משנה:** המכבה את הנר (בשבת) מפני שהוא מתיירא מפני נכרים, ומפני ליסטים, מפני רוח רעה (ובכל אלו יש סכנה אם לא יכבה), מפני החולה (שיש בו סכנה) שיישן, פטור (ומותר). כחם על הנר, כחם על השמן, כחם על הפתילה, חייב¹. רבי יוסי פוטר בכולן, חוץ מן (החם על) הפתילה, מפני שהוא עושה פחם (בכיבוי זה).

(ל"א ב') (ומברר) רבי יוסי כמאן סבירא ליה (במלאכה שאינה צריכה לגופה)? אי כרבי יהודה סבירא ליה (שחייב), אפילו בהנך נמי ליחייב! ואי כרבי שמעון סבירא ליה, פתילה נמי ליפטור²!

אמר עולא: לעולם כרבי יהודה סבירא ליה (שחייב). וקסבר רבי יוסי סותר על מנת לבנות במקומו, הוי סותר. על מנת לבנות שלא במקומו, לא הוי סותר³.

ורבי יוחנן אמר: לעולם כרבי שמעון סבירא ליה. ומאי שנא פתילה, הכא בפתילה שצריך להבהבה עסקינן, דבהיא אפילו רבי שמעון מודי, דקא מתקן מנא (על ידי הכיבוי, וזו מלאכה שצריכה לגופה).

שיטות הראשונים

סותר על מנת לבנות במקומו: כתב הרמב"ם (הל' שבת א, יח) "כָּל הַמְקַלְקֵל עַל מְנַת לְתַקֵּן - חַיֵּב. כִּי צָדָד? הֲרִי שְׁפָתַי כְּדֵי לְבָנוֹת בְּמַקְוֹמוֹ... וְכָל כִּי צָדָד בְּזָה - חַיֵּב, וְשִׁעוּרוֹ כְּשִׁעוּר הַמְתַקֵּן." ⁴ ובמקום אחר (הל' שבת יטו) כתב "הַסּוֹתֵר כֹּל שֶׁהוּא - חַיֵּב; וְהוּא שֶׁיִּסְתֵּר עַל מְנַת לְבָנוֹת. אֲבָל אִם סִתַּר דְּרָךְ הַשְּׁחֵתָה - פְּטוּר." ולא כתב 'במקומו'.

1. ואע"פ שאינו צריך לעצם מלאכת הכיבוי, אלא כדי שלא ישרף החרס של נר או כדי שלא יכלה השמן או הפתילה, רבי יהודה היא דסבירא ליה מלאכה שאינה צריכה לגופה, חייב עליה. ע"פ רמב"ם (פיה"מ).

2. דחם על הפתילה נמי אינה צריכה המלאכה לגופה, דמלאכה היינו כיבוי, וכיבוי עצמו אינו צריך לו, דאם לא הובערה מעולם הוה ניחא ליה אם מתחלה הובהבה, הואיל וחם עליה, כי אית בה טפי הוה ניחא ליה בה. רש"י.

3. פירוש דומיא דקורע על מנת לתפור ומוחק על מנת לכתוב, דבעינן על מנת לכתוב במקומו ולתפור במקומו, **דבהא הוא דהויא מלאכה חשובה**; הילכך כשעושה מפני שחם על הפתילה עצמה כדי שיהנה ממנה במקום אחר, הוי סותר על מנת לבנות במקומו. אבל כשעשה מפני שחם על השמן או על הנר אינו מקפיד על הפתילה שידליקנה במקום אחר, אלא מקפיד על השמן ועל הנר שיהנה מהם במקום אחר, והוה ליה סותר בפתילה כדי לבנות בשמן ובנר. ריטב"א.

4. או שפסק כעולא, או שהבין שההלכה שסותר על מנת לבנות שלא במקומו לא הוי סותר, מוסכמת לכל הדעות. ראה מפרשים.